GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad A

Onderwerp	Vaststellen gedragscodes en protocollen integer handelen raadsleden, collegeleden en burgemeester		
Portefeuillehouder	Initiatiefvoorstel raad		
Organisatieonderdeel	Cluster Griffie	Aangeboden aan Raad	19 januari 2023
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2300005893

Wij stellen u voor te besluiten om:

De volgende gedragscodes en protocollen integer handelen vast te stellen:

Gedragscode gemeenteraadsleden Enschede 2023
Gedragscode wethouders Enschede 2023
Gedragscode burgemeester Enschede 2023
Protocol dilemma's, incidenten en melding niet-integer handelen gemeenteraadsleden
Protocol dilemma's, incidenten en melding niet-integer handelen wethouders en burgemeester

Inleiding en voorgeschiedenis
De Nederlandse code voor goed openbaar bestuur (2009) noemt openheid en integriteit als eerste beginsel: Het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat. Het bestuur geeft in zijn gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten. De huidige Gedragscode politieke ambtsdragers dateert van 2014. Verschillende ontwikkelingen, landelijk en in onze eigen gemeente, leidden ertoe dat we de code van 2014 onder de loep hebben genomen en hebben geactualiseerd.

Publieksvriendelijke samenvatting
De wet verplicht de gemeenteraad om een gedragscode te maken voor de leden van de gemeenteraad, maar ook voor de wethouders en de burgemeester. In die gedragscodes staat hoe zij zelf vinden dat ze zich moeten gedragen en hoe ze met elkaar om willen gaan. Verder is in de protocollen beschreven hoe raadsleden en wethouders kunnen omgaan met hun twijfels over of iets wel of niet integer handelen is. In dit voorstel staan de afspraken waaraan raadsleden, wethouders en de burgemeester zich moeten houden.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
Integriteit is onderdeel van Goed bestuur. En Goed bestuur maakt onderdeel uit van de strategische opgave Open Enschede.

Argumenten
1 De gemeentewet schrijft voor dat de raad voor de drie bestuursorganen (raad, college, burgemeester) een gedragscode vaststelt.

De basis van integer handelen door raadsleden, collegeleden en burgemeester bestaat uit de wettelijke bepalingen, de gedragscode integer handelen, de bij aanvang van de bestuursperiode afgelegde eed/belofte en de gezamenlijk ontwikkelde gedragsregels. Uitgangspunt is dat raadsleden, collegeleden en burgemeester integer zijn. Hoewel we uitgaan van integriteit van de personen kan het *handelen* van die personen soms integriteitsrisico's met zich meebrengen. Integriteitsrisico's bevinden zich op een continue schaal van twijfel over integer handelen tot schending van geschreven of ongeschreven integriteitsregels.

De Gemeentewet bepaalt in artikel 15 dat de raad voor zijn leden een gedragscode vaststelt. Voorts bepaalt de Gemeentewet dat de raad een gedragscode vaststelt voor de wethouders (artikel 41c) en voor de burgemeester (artikel 69). Met het huidige voorstel lopen we op sommige punten vooruit op de wijzigingen in de Gemeentewet. Op dit moment is nog niet zeker of de gewijzigde Gemeentewet ingaat op 1 januari 2023 of later.
Ondanks de wettelijke basis voor integer handelen lopen raadsleden, collegeleden en burgemeester door de vele rollen waarin lokale volksvertegenwoordigers en bestuurders zich bevinden aan tegen dilemma's in hun

handelen. Met behulp van de gedragscodes en de protocollen integer handelen worden handvatten gegeven om keuzes te maken in het eigen handelen en te beoordelen of bij het eigen handelen of dat van andere raadsleden of collegeleden al dan niet sprake is van integer handelen.

2 De huidige gedragscodes zijn toe aan actualisering

De huidige gedragscode is op veel onderdelen nog actueel. Wel hebben we gekeken naar de Handreiking integriteit van het ministerie van BZK uit 2021. Verder hebben we vanaf de start van de nieuwe gemeenteraad in maart dit jaar lessen geleerd uit het inwerktraject.
De belangrijkste verschillen ten opzichte van de huidige Gedragscode politiek ambtsdragers gemeente Enschede 2014 zijn:

- Er zijn drie codes in plaats van één code voor alle politieke ambtsdragers
- Niet binnen een jaar na het wethouderschap mag een voormalig wethouder of burgemeester commissaris of bestuurder worden bij een verbonden partij van de gemeente Enschede
- Er zijn afspraken over het proces van naleving van de gedragscodes
- Er zijn gedragsregels toegevoegd

3 In de praktijk ervaren de leden van raad en college dilemma's die niet 1-op-1 beschreven staan in de huidige gedragscodes. Daarom bestaat naast de gedragscodes behoefte aan een protocol voor het omgaan met dilemma's. Deze zijn daarom opgenomen in een procesbeschrijving.

Risico's
Mogelijk risico van de gedragscodes is dat ze na vaststelling bij de gebruikers uit beeld raken. Vandaar dat een jaarlijkse reflectie daarop is opgenomen in de codes zelf.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
Invoering van de gedragscodes en protocollen brengt geen aanvullende kosten met zich mee.

Afweging en alternatieven
Om te komen tot passende gedragscodes hebben de gedragscodes van verschillende andere gemeenten als voorbeeld gediend. Jaarlijks worden de gedragscodes en protocollen besproken met als doel om te beoordelen of een herziening van de vastgestelde gedragscodes gewenst is. Voor zover gewenst worden wijzigingen doorgevoerd.

Participatie
De gedragsregels die onderdeel zijn van de gedragscodes zijn tot stand gekomen in een proces waarin raadsleden met elkaar hebben verkend welk gedrag zij passend vinden in de onderlinge omgang met elkaar. Dit proces is direct na de gemeenteraadsverkiezingen gestart met een aantal bijeenkomsten in het kader van het inwerkprogramma. Vervolgens is de opening van het politieke seizoen in augustus 2022 aangegrepen om met elkaar en met de collegeleden van gedachten te wisselen over dilemma's rond integer handelen.
Het college van B&W heeft op 8 november gesproken over de concept-gedragscodes voor wethouders en burgemeester. Zij kunnen zich vinden in deze actualisatie.

Communicatie
Aangezien de gedragscodes en protocollen het gedrag en de omgangsvormen van de leden van de bestuursorganen reguleert, is actieve verspreiding onder de inwoners niet noodzakelijk.
De gedragscodes worden na vaststelling gepubliceerd op de site www.lokaleregelgeving.overheid.nl.

Vervolg
Na vaststelling door de raad worden de gedragscodes en protocollen door raadsleden, wethouders en burgemeester levend gehouden door elkaar te herinneren aan de daarin gemaakte afspraken. Ook de voorzitters van commissie- en raadsvergaderingen bewaken de naleving van de gedragscodes. Het gesprek onderling is hierbij leidend.

Bijlagen
1. Gedragscode gemeenteraadsleden Enschede 2023
2. Gedragscode wethouders Enschede 2023
3. Gedragscode burgemeester Enschede 2023
4. Proces dilemma's, incidenten en melding niet-integer handelen gemeenteraadsleden (inclusief stroomschema)

5. Proces dilemma's, incidenten en melding niet-integer handelen wethouders en burgemeester (inclusief stroomschema)

---

de Gemeenteraad van Enschede, _____

de Griffier,
R. Jongedijk

de Voorzitter,
R.W. Bleker